โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อคาดการณ์ปริมาณแสงธรรมชาติ โดยใช้ข้อมูลสภาพท้องฟ้าในภูมิอากาศแบบร้อนชื้น

นายกมล เกียรติเรื่องกมลา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางอาคาร ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2541 ISBN 974-332-361-9 ลิขสิทธิ์ของ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMPUTER PROGRAM FOR DAYLIGHT PREDICTION USING TROPICAL SKY DATA

Mr. Kamol Keatruangkamala

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirments
for the Degree of Master of Architecture in Building Technology

Department of Architecture

Graduate School

Chulalongkom University

Academic Year 1998

ISBN 974-332-361-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อคาดการณ์บริมาณแลงธรรมชาติ จากสภาพท้องฟ้า

ในภูมิอากาศแบบร้อนชื้น

โดย

นายกมล เกียรติเรื่องกมลา

ภาควิชา

สถาปัตยกรรมศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร บุญญาธิการ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ วิทยา นิพนธ์ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

> _________คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย (ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ เลอสม สถาปิตานนท์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร บุญญาธิการ)

_______อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (อาจารย์พิรัส เหล่าไพศาลศักดิ์)

(Ca) N37614624A กรรมการ

(นายเกษม สิริรัตน์ชูวงศ์)

กมล เกียรติเรื่องกมลา: โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อคาดการณ์ปริมาณแสงธรรมชาติ โดยใช้ข้อมูลสภาพ ท้องฟ้าในภูมิอากาศแบบร้อนขึ้น (COMPUTER PROGRAM FOR DAYLIGHT PREDICTION USING TROPICAL SKY DATA) อาจารย์ที่ปรึกษา: รศ. ดร. สุนทร บุญญาธิการ, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม:

OF THE PERSON OF

ในอดีตที่ผ่านมา การคาดการณ์ปริมาณแลงธรรมชาติภายในอาคาร จะอาศัยการทดสอบจากหุ่นจำลอง เป็น ลำคัญ ซึ่งมักจะสิ้นเปลื่องเวลา และค่าใช้จ่ายในการทดสอบ เป็นผลให้การประยุกต์ใช้ แลงธรรมชาติภายในอาคารไม่เป็น ที่แพร่หลาย งานวิจัยนี้จึงมีจุดมุ่งหมาย เพื่อหาเทคนิคในการคาดการณ์ปริมาณแลงธรรมชาติภายในอาคาร และนำเทคนิค ดังกล่าวมาพัฒนาเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่สามารถใช้งานได้สะดวก สำหรับคาดการณ์ปริมาณแลงธรรมชาติภายใน อาคาร จากลักษณะของช่องเปิดด้านข้างอาคาร โดยผลที่ได้จากการคำนวณด้วยโปรแกรม จะแสดงถึงปริมาณ ความส่อง สว่างบนระนาบนอน ในตำแหน่งต่างๆ ที่ต้องการของอาคาร พร้อมทั้งวิเคราะห์ การใช้พลังงานไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นในเบื้องต้น จากการใช้แลงประดิษฐ์ เพื่อชดเชยแลงธรรมชาติ ที่ไม่พอเพียงต่อการใช้งานภายในอาคาร

ขั้นตอนการศึกษาวิจัย เริ่มจากการศึกษาถึง ข้อดี ข้อเสีย ของเทคนิคต่างๆ สำหรับคาดการณ์ปริมาณแสง ธรรมชาติภายในอาคาร เพื่อหาวิธีการที่มีความแม่นยำในการคำนวณและสะดวกต่อการใช้งาน ผลจากการศึกษาสามารถ กำหนดเทคนิคที่เหมาะสมได้ สองวิธี คือ วิธีลูเมนเมธทอด เป็นวิธีการที่ง่าย และมีความสะดวกในการคาดการณ์ปริมาณ ระดับความส่องสว่าง เมื่อรูปทรงของอาคาร มีลักษณะเป็นรูปทรงอย่างง่าย แต่วิธีการนี้ จะให้ผลการคำนวณที่ขาดความ แม่นยำ ส่วนอีกวิธี คือ วิธีสกายแฟกเตอร์เมธทอด เป็นวิธีการที่มีความยุ่งยากในการป้อนข้อมูล และความซับซ้อนในขั้น ตอนการคำนวณ แต่สามารถ ให้ผลการคำนวณที่มีความแม่นยำมากกว่า ซึ่งงานวิจัยนี้ ได้ประยุกต์ใช้ทั้งสองวิธี ในการ คำนวณ เพื่อให้ตรงตามความต้องการ ของการใช้งานมากที่สุด

การทดสอบผลที่ได้ จากการคาดการณ์ปริมาณความส่องสว่าง ที่พอเพียงภายในอาคาร จะเริ่มจากการใช้หุ่น จำลอง เพื่อทดสอบแสงภายในอาคาร จากแหล่งกำเนิดแสงภายในท้องฟ้าจำลอง โดยผลจากการคาดการณ์ปริมาณแสง ธรรมชาติภายในอาคาร ด้วยคอมพิวเตอร์ และ ผลที่ได้จากการทดสอบปริมาณแสงธรรมชาติภายในอาคาร ด้วยหุ่นจำลอง จะมีความสอดคล้องกัน ซึ่งแสดงถึงความแม่นยำในการคำนวณ และ ความถูกต้องของผลที่ได้ จากการคาดการณ์ ด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์

ผลที่ได้จากการวิจัย ควรจะมีการศึกษาเพิ่มเติม ในส่วนของ การคาดการณ์ปริมาณความส่องสว่าง ภายใน ของรูปทรงอาคารในแบบแบบต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงเทคนิคที่มีความเหมาะลม ในการประยุกต์ใช้งาน อย่างไรก็ตาม เพื่อ ให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์มากที่สุด ควรจะมีการศึกษาถึง ปริมาณแสงสว่างของแหล่งกำเนิดแสง ภายนอกอาคาร และ นำมาใช้เป็นข้อมูลในการคำนวณของโปรแกรม เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการคำนวณของโปรแกรม ต่อไป

· · ·	. / -
ภาควิชาสถาปฅยกรรมศาสฅร	ลายมือชื่อนิสิต
ลาขาวิชา <u>เพกโนโลยีทางอาการ</u>	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา2541	.ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม 🌽

The Suggest of the wellow of the same

KEY WORD: : MAJOR BUILDING TECHNOLOGY

DAYLIGHT / DAYLIGHTING CALCULATION / DAYLIGHTING COMPUTER PROGRAM

KAMOL KEATRUANGKAMALA: COMPUTER PROGRAM FOR DAYLIGHT PREDICTION USING TROPICAL

SKY CONDITION. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. SOONTORN BOONYATIKARN, Ph.D.

THESIS CO-ADVISOR: PROF. PIRAST LAOPAISALSAK, 282 pp. ISBN 974-332-361-9.

In the past, the levels of the illumination from daylight is predicted from experiment using the

physical model. Since procedure is complicated. It waste time and money. Therefore, this research has

proposed to determine a technique to predict levels of daylight in building. A user-friendly computer program

has been developed to serve this purpose. The output of this program presents the illumination on horizontal

plane at any required points. It's moreover, basically analyzed the proper level of artificial light required and

calculates extra cost from using the artificial light to offset the insufficient daylight.

The studying process started from identifying advantages and disadvantages of each technique

of daylight prediction in buildings. As a result, two appropriate techniques has been selected. These provide

the most accurate result as well as the simplicity of use selected. The first one is base on The Lumen Method.

This approach is considered to be very simple to predict the illumination. However, it is quite weak to predict

the illumination from complex building which include the top lighting. The second is The Sky Factor Method.

It can accurately predict the illumination from side lighting but it requires relatively complicated input and

calculating procedure. Consequently, in order to satisfy the requirement of general use from various sources

of daylight to use for complex building, the technique used in this research employs both calculation.

To verify the accuracy of the computer simulation. A physical model was built and illumination

levels inside a model was measured and compare which the value predicted from the computer simulation.

The result from the computer simulation correlate very well with the physical model. This prove to be accuracy

and demonstrate the applicability of the computer simulation.

In conclusion many shapes and forms of room character were studied in order to prove the

applicability of the proposed technique. It realized at the end of this study. The method used in this research

is very powerful tool for general used. However, the light source from the sky is a crucial factor and careful

investigation for the accurate result.

ภาควิชา.....สถาปัตยกรรมชาสตร์

สาขาวิชา เทคโนโลยีทางอาคาร

ปีการศึกษา 2541

ลายมือชื่อนิสิต.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

SALIS OF SULLING TOWNS

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงใต้ด้วยดี เนื่องด้วยความกรุณา ความอนุเคราะห์ จากบุคคล และสถาบัน ต่าง ๆ ดังนี้

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนสนับสนุนในการวิจัยนี้

ขอขอบคุณพระคุณในกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร บุญญาธิการ อาจารย์ที่ปรึกษา และ อาจารย์พิรัส เหล่าไพสาลศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้ดำแนะนำดำปรึกษา รวมถึงตำราทางวิชาการ ที่มีประโยชน์เป็นอย่างยิ่งต่องานวิจัยนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ช่วยประสาน งานให้งานวิจัยสามารถดำเนินงานใด้จนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณ คุณเกษม สิริรัตน์ชูวงษ์ ที่ได้สละเวลาในการให้คำแนะนำ และ คำปรึกษาในการเขียน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ จนกระทั่งงานวิจัยนี้สามารถสำเร็จลุล่วงลงได้

ขอขอบคุณในความช่วยเหลือ ของพี่โชติ คุณกนกวรรณ ชัยฑัต คุณศักย์ สกุลไทย และ คุณรุ่งโรจน์ สถาบันวิจัยจุฬาฯ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ เครื่องคอมพิวเตอร์ในการทำงาน

ขอขอบคุณอย่างยิ่ง สำหรับ อาจารย์พรรณชลัท สุริโยธิน อาจารย์ประจำ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ ที่ช่วยประสานงานในการดำเนินงานวิจัยนี้ รวมถึงคุณกนกวรรณ อุสันโน คุณคมกฤช ซูเกียรติมั่น คุณสุภัทร สารญเลิศ ที่กรุณาให้ข้าพเจ้าใช้ข้อมูลวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นแนวทางในงานวิจัยนี้ และ พื่จันทร์รุ่ง พี่สิทธิพงษ์ พี่สุภาวดี คุณศุภกิจ คุณอวิรุทธ์ คุณพรรณจิรา เพื่อนๆ ที่ได้ร่วมทุกข์ร่วมสุข ตลอดระยะเวลาที่ได้ ศึกษาอยู่ ณ สถาบันแห่งนี้

ขอขอบคุณในคำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์ ต่อข้าพเจ้า สำหรับ คุณสุชัชวีร์ สุวรรณสวัสดิ์ คุณกรกช บูรพาธนะ ที่เป็นกำลังใจ และเป็นห่วงเป็นใยข้าพเจ้าเสมอมา

ขอขอบคุณ คุณกรมล เหลืองอรุณเลิศ ที่ช่วยเหลือข้าพเจ้า เป็นอย่างดีเสมอมา และช่วยแปลและเรียบ เรียงบทคัดย่อในงานวิจัยนี้

ขอขอบคุณในน้ำใจ และความช่วยเหลือของ คุณพนิดา เล้าชาญวุฒิ คุณณิชกานต์ บุญเกิด คุณนุจรี ไพรวัลย์ ที่คอยเป็นห่วง เป็นกำลังใจ และเป็นที่ปรึกษาให้ข้าพเจ้าทำงานวิจัยนี้ได้จนลำเร็จล่ล่วง

ขอขอบคุณในกำลังจาก แมว น้องเดียร์ น้องจิ๊บ น้องก้อย น้องเอ และ น้องฝน

ขอขอบคุณครอบครัว เกียรติเรื่องกมลา โดยเฉพาะคุณพ่อ คุณแม่ คุณอาภาพร และคุณเฉลิมชัย เกียรติเรื่องกมลา ที่ให้โอกาสข้าพเจ้า จนสามารถสำเร็จการศึกษาลงได้

สารบัญ

	หน้า
บทกัดย่อภาษาไทย	3
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตารางประกอบ	ฌ
สารบัญรูปภาพประกอบ	ល្អ
สารบัญแผนภูมิประกอบ	ฑ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 ปัญหาของงานวิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	
1.4 ขั้นตอนการศึกษา	3
4.1 การศึกษาทฤษฎี และวิธีการนำแลงธรรมชาติมาใช้ภายในอาคาร	
4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย	
4.3 กำหนดรายละเอียด รูปแบบของโปรแกรม และพัฒนาโปรแกรม	
4.4 การประเมินผลของโปรแกรม และแก้ไขปรับปรุงการคำนวณของโปรแกรม	
4.5 สรุปผลการพัฒนาโปรแกรม และข้อเสนอแนะในงานวิจัย	
1.5 ขอบเขตการศึกษา	
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 ทฤษฎี และแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับแสง	7
2.2 พฤติกรรมของแลง	8
2.3 คุณสมบัติของแสง	13
2.4 คุณสมบัติอื่นๆ ของแลง	
2.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับแลงธรรมชาติ	17
2.6 ทฤษฎีเกี่ยวกับดวงอาทิตย์	19
2.7 การแผ่รังสีของแสงจากควงอาทิตย์	24
2.8 การแผ่รังสีของแลงจากท้องฟ้า	26
2.9 สภาพท้องฟ้า	33
2.10 ทฤษฎีการให้ความสว่างแก่อาคารโดยอาศัยแลงธรรมชาติ	36
2.10.1 วิธี Lumen Input Method	37
2.10.2 วิธี Daylight Factor Method	
2.11 แลงธรรมชาติในสภาพภูมิอากาศเขตร้อน	44

	หน้า
บทที่ 3 เครื่องมือและหุ่นจำลองที่ใช้ในการวิจัย	
3.1 เครื่องมือที่ใช้วัดปริมาณแสงสว่าง	46
3.2 หุ่นจำลองที่ใช้ในการวิจัย	48
บทที่ 4 แนวความคิดในการพัฒนาโปรแกรม	
4.1 แนวความคิดในการพัฒนาโปรแกรม	54
4.2 แนวทางและวิธีการคำนวณ	57
4.2.1 การคำนวณหาความสว่างภายนอก	57
4.2.2 การหาองค์ประกอบในการคำนวณ	64
4.2.3 การคำนวณหาความสว่างภายใน	77
4.3 แนวความคิดและรูปแบบการป้อนข้อมูลของโปรแกรม	93
4.4 แนวความคิดและรูปแบบการแสดงผลของโปรแกรม	97
บทที่ 5 หลักและวิธีการในการพัฒนาโปรแกรม	
5.1 หลักการในการคำนวณของโปรแกรม	103
5.2 โครงสร้างของโปรแกรม	108
5.3 การวิเคราะห์ การทำงานของโปรแกรม	114
5.4 การวิเคราะห์การนำเสนอผลการคำนวณของโปรแกรม	134
บทที่ 6 โปรแกรมและการแสคงผลของโปรแกรม	
6.1 การใช้งานโปรแกรม	150
6.2 การป้อนข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ	154
6.3 การทำงานของโปรแกรม	162
6.4 การแสดงผลของโปรแกรม	169
บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
บทสรุป	181
ข้อเสนอแนะ	182
ตารางสมการ	184
บรรณานุกรม	192
·	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. ตารางแสดงตำแหน่งของดวงอาทิตย์ ในรอบปี ณ เวลาต่างๆ	
สำหรับเส้นรุ้งที่ 14 องศาเหนือ(กรุงเทพมหานคร)	195
ภาคผนวก ข. ตารางแสดงค่าความสว่างท้องฟ้า เมื่อพิจารณาจากเส้นรุ้ง (Latitude) ของตำแหน่งที่ตั้ง	
และ ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความสว่างและปริมาณรังสีจากดวงอาทิตย์	196
ภาคผนวก ค. หน่วยความส่องสว่าง	199
ภาคผนวก ง. รายละเอียดข้อมูลของภาษาคอมพิวเตอร์ ที่ใช้ในการเขียนโปรแกรม	
(Source Code and Algorithm)	201
ประวัติผู้เขียน	282

สารบัญตารางประกอบ

ตา ~~ร~~ างที่		หน้า
2.1	แสดงค่าความส่องสว่าง ในแต่ละพื้นที่ใช้งาน ตามมาตราฐาน CIE	14
2.2	แสดงที่ตั้งของจังหวัดต่างๆ ที่สำคัญ ในประเทศไทย	20
	ในแต่ละภูมิภาค ตามแนวละติจูด และลองติจูล	
2.3	แสดงที่ตั้งของเส้นแบ่งเวลาที่สำคัญของโลก	21
2.4	ค่าคงที่ของความส่องสว่างท้องฟ้า (Sky Zenith Illuminance) ที่เซนิท	27
	สำหรับท้องฟ้าในลักษณะเมฆปกคลุมทึบ (Overcast Sky)	
2.5	แสดงค่าเดยไลท์แฟกเตอร์ ที่พอเพียงต่อการใช้งานในพื้นที่ต่างๆ	43
4.1	ค่าความสว่างดวงอาทิตย์	58
4.2	สัมประสิทธิ์สมการถคถอย ของ bo,b1,b2,b3 สำหรับวันที่ 21 ธันวาคม	60
4.3	สัมประสิทธิ์สมการถคถอย ของ bo,b1,b2,b3 ลำหรับวันที่ 21 มิถุนายน	60
4.4	สัมประสิทธิ์ตัวประกอบ c จากสมการถคถอย	61
4.5	สัมประสิทธิ์ตัวประกอบ a จากสมการถดถอย	61
4.6	สัมประสิทธิ์ตัวประกอบ a จากสมการถคถอย	62
4.7	สัมประสิทธิ์การสะท้อนแสงของวัสดุพื้นผิว ภายนอกอาคาร	64
4.8	แสดงสัมประสิทธิ์การทะลุผ่านของแสงผ่านวัสดุ ที่เป็นช่องเปิด	67
4.9	ค่าความสกปรกและฝุ่นผงของช่องเปิดบนระนาบที่มีความลาดชั้น	71
4.10	ตารางแสดงค่ามุมองศาต่ำสุดที่ต้องการในการป้องกันรังสีตรงจากดวงอาทิตย์	72
4.11	ตารางแสดงค่าสัมประสิทธิ์การทะลุผ่านของแสงธรรมชาติ ที่มีค่าการสะท้อน	73
	แสงของอุปกรณ์บังแดดที่ 10, 30, 50 และ 70 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ	
4.12	ตารางแลดงค่าสัมประสิทธิ์การทะลุผ่านของแลงธรรมชาติ ที่มีค่าการละท้อน	74
	แสงของอุปกรณ์บังแคคที่ 90 เปอร์เซ็นต์ (ต่อ)	
4.13	แสดงค่าตัวประกอบ C ที่ใช้ในการคำนวณ	87
5.1	ตารางแสดงผลการทดสอบค่าความส่องสว่างแสงตรงจากช่องเปิดดัวยหุ่นจำลอง	135
5.2	ตารางแสดงผลการทดสอบ คำความสว่างสะท้อนกระจาย ตัวยหุ่นจำลอง	138
5.3	ผลการคำนวณค่าความส่องสว่างแสงตรงจากช่องเปิด ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์	142
5.4	ผลการดำนวณดำความสว่างสะทักนกระจาย ด้วยโปรแกรมดูกมพิวเตอร์	143

สารบัญรูปกาพประกอบ

~~ว~~ ูปที่		หน้า
2.1	แสดงความถี่ และความยาวคลื่นของพลังงานต่าง ๆ	7
2.2	สเปกตรัมของคลื่นแสงในช่วงความยาวคลื่นที่ตามองเห็น เกิดการหักเห	8
	ไม่เท่ากัน ของความยาวคลื่นที่แลงที่แตกต่างกัน	
2.3	พฤติกรรมของแลงเมื่อกระทำกับวัตถุ	9
2.4	การดูดกลื่นของแลงเมื่อตกกระทบตัวกลาง	9
2.5	การละท้อนแสงกลับแบบกระจกเงา (Specula Reflection)	10
2.6	การละท้อนของแสงแบบกระจาย (Diffuse Reflection)	10
2.7	การละท้อนของแสงแบบผสม (Combined Specula and Diffuse Reflection)	11
2.8	แสงตกกระทบตัวกลาง เกิดการหักเหของแสงแล้วทะลุผ่าน	12
2.9	แสงทะลุผ่านตัวกลาง และทะลุผ่านแบบกระจาย	12
2.10	ปริมาณการล่องสว่าง (Luminous Flux)	13
2.11	ความเข้มของการส่องสว่าง เปลี่ยนแปลงไปตามมุมที่ทำกับแนวแกน	14
	ของแหล่งกำเนิดแสง	
2.12	แสดงปริมาณการล่องสว่าง 1 cd ที่ระยะต่างๆ จากแหล่งกำเนิดแสง	15
2.13	ความเปรียบต่าง (contrast) ความส่องสว่างของวัตถุเมื่อเทียบกับสภาพข้างเคียง	17
	ในการมองเพ็น	
2.14	สเปกตรัมที่มาจากรังสีดวงอาทิตย์ ที่มีความยาวคลื่นต่างกันลามลักษณะ	18
2.15	ดำแหน่งของดวงอาทิตย์ จากมุมอัลติจูด(a, altitude)และมุมอะซิมุท(a, azimuth)	19
2.16	ค่าของมุมต่างๆ ที่ใช้ในสมการ	28
2.17	ค่าความส่องสว่างรังสึตรงควงอาทิตย์ ในแต่ละมุมอัลติจูล และ อัลซิมุท	30
	ของดวงอาทิตย์	
2.18	ก่ากวามส่องสว่างของดวงอาทิตย์ในระนาบตั้งในแต่ละมุมอัลติจูดและอัลซิมุทของ	31
	ดวงอาทิตย์ สำหรับความสว่างเต็มท้องฟ้า	
2.19	ค่าความส่องสว่างของดวงอาทิตย์ในระนาบนอนในแต่ละมุมอัลติจูลและอัลซิมุท	32
	ของตวงอาทิตย์ สำหรับความสว่างครึ่งท้องฟ้า	
2.20	รูปแสดงท้องฟ้าโปร่ง (Clear sky)	33
2.21	รูปแสดงท้องฟ้าโปร่ง (Clear sky) และมุมแบริ่ง (Bearing angle)	34
2.22	รูปแสดงท้องฟ้าเมฆปกคลุมที่บ (Overcast Sky)	36
2.23	ความส่องสว่างที่ระยะความลึกต่างๆ ของห้อง ด้วยวิธีการคำนวณแบบลูเมน	38
2.24	เตย์ใลท์แฟกเตอร์ เมื่อ a) องค์ประกอบจากท้อฟ้า (sky component ,SC),	43
	b) การสะท้อนแสงภายนอก (Exterior reflective component ,ERC),	
	c) การสะท้อนแสงภายใน (Interior reflective component ,IRC)	
3.1	เครื่องมือที่ใช้วัดความสว่าง (Quantum / Radiometer / Photometer)	46

สารบัญรูปกาพประกอบ (ต่อ)

รูปที่		หน้า
3.2	การติดตั้งควอนตัมมิเตอร์ พร้อมตัววัดแสง (Sensor) ภายในหุ่นจำลอง	47
3.3	ขนาดของหุ่นจำลองที่ใช้ในการวิจัย	50
3.4	หุ่นจำลองเพื่อทดสอบปริมาณความส่องสว่างแสงตรงจากช่องเปิด	51
	มี่ค่าการสะท้อนแลงของวัสดุภายในเท่ากับ 0.06	
3.5	หุ่นจำลองเพื่อทดสอบปริมาณความส่องสว่างแสงตรงจากช่องเปิด	51
	มีคำการสะท้อนแลงของวัสดุภายในเท่ากับ 0.92	
3.6	แท่นติดตั้งอุปกรณ์รับแสง (Sensor) ในระดับทำงาน และก้านจับ	52
	สำหรับเลื่อนตำแหน่ง	
3.7	สภาพภายในห้องท้องฟ้าจำลอง (Sky dome)	52
4.1	เปรียบเทียบค่าการส่องสว่างของแหล่งกำเนิดแลงในแต่ละประเภท	54
	เมื่อเทียบกับแลงธรรมชาติ	
4.2	การศึกษาปริมาณแลงธรรมชาติภายในด้วยหุ่นจำลอง	55
4.3	กราฟแสดงความสว่างแสงธรรมชาติในระนาบนอน และระนาบตั้ง (ลักซ์)	63
	ของ รังสีรวม และรังสึกระจายของดวงอาทิตย์ ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง	
4.4	แลงกระจายในระนาบนอนที่ประกอบด้วย A) รังสีกระจายในระนาบดั้งจากท้องฟ้า	65
	B) รังสึกระจายในระนาบนอนที่สะท้อนจากพื้นดิน ก่อนเข้าสู่ช่องเปิด	
4.5	ปริมาณแลงธรรมชาติที่ผ่านช่องเปิดเข้าสู่อาคาร ของรังสีตรงและรังสึกระจาย	65
4.6	สัมประสิทธิ์การทะลุผ่านของกระจก ที่แตกด่างกัน	68
4.7	กรอบช่องเปิดอาคารมาตราฐาน ที่แตกต่างกันในแต่ละรูปแบบและค่าสัมประสิทธิ์	69
	พื้นที่สุทธิของช่องเปิด	
4.8	อุปกรณ์ควบคุมปริมาณรังสีตรงดวงอาทิตย์ (มู่ลี่)	72
4.9	มุมการบังแคดของมู่ลี่	75
4.10	ทิศทางของแสงอาทิตย์ รูปแบบต่างๆ ที่มาสู่ตำแหน่งที่ต้องการ	77
4.11	การอธิบายสันฐานของตัวแปร	79
4.12	ความสว่างบนระนาบนอน ณ ตำแหน่งที่ต้องการ จากการ dxdy บนพื้นที่ช่องเปิด	82
	สี่เหลี่ยมในระนาบตั้ง	
4.13	ความสว่างระนาบนอน ณ ตำแหน่งที่ต้องการ จากช่องเปิดสี่เหลี่ยม	84
4.14	The Split-Flux Principle ในการคำนวณหาค่าการสะท้อนแสงภายในอาคาร (irc)	86
4.15	แสดงการแบ่งพื้นที่ใต้กราฟ เพื่อพิจารณาหาพื้นที่ใต้กราฟ ในส่วน A,B และ C	88
4.16	ตัวอย่างการป้อนข้อมูลหลักที่แยกออกเป็นข้อย่อย ตามประเภทของข้อมูล	96
4.17	ภาพแสดงลักษณะของการป้อยข้อมูลที่มีภาพประกอบ โดยภาพแสดงจะแปร	96
	เปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของข้อมล	

สารบัญรูปภาพประกอบ (ต่อ)

รูปที่		หน้า
4.18	ภาพแสดงประกอบลักษณะของการป้อนข้อมูลที่มีการจัดองค์ประกอบของหน้าจอ	97
	เพื่อให้แลดูเป็นระเบียบ และง่ายต่อความเข้าใจ	
4.19	ภาพแสดงการนำเสนอผลลัพธ์การคำนวณค่าความสว่างภายในอาคารที่มีลำดับ	100
	การนำเสนออย่างชัดเจน ซึ่งง่ายต่อการทำความเข้าใจ	
4.20	กราฟสองมิติแสดงปริมาณแสงสว่าง ที่ระดับความบึกต่างๆ ของห้อง	101
4.21	กราฟสามมิติแสดงปริมาณแสงสว่างที่ระดับความลึก และระดับความกว้างของห้อง	101
4.22	การแสดงข้อมูลแบบข้อความและกราฟแสดงปริมาณแสงสว่าง ที่แสดงผลพร้อมกัน	102
5.1	จุดที่ต้องการทราบความส่องสว่างแสงตรงจากช่องเปิด ที่ต่างระดับ	105
	กับมุมขอบล่างของช่องเปิด	
5.2	จุดที่ต้องการทราบความส่องสว่างแสงตรงจากช่องเปิด	106
	ระหว่างขอบช่องเปิดทั้งสองด้าน	
5.3	กราฟแสดงค่าความส่องสว่างแสงตรงจากช่องเปิด	136
	แนวกึ่งกลางช่องเปิด (แนว P4, Cl)	
5.4	กราฟแสดงค่าความส่องสว่างแสงตรงจากช่องเปิด	136
	แนวริมของช่องเปิด (แนว P7, 3)	
5.5	กราฟ 3 มิติแสดงค่าความส่องสว่างภายในหุ่นจำลอง	137
	เพื่อทดสอบแสงตรงจากช่องเปิด	
5.6	กราฟแสดงค่าความสว่างสะท้อนกระจาย แนวกึ่งกลางช่องเปิด (แนว P4 , Cl)	139
5.7	กราฟแสดงค่าความสว่างสะท้อนกระจาย แนวริมช่องเปิด (แนว P7 , 3)	139
5.8	กราฟ 3 มิติแสดงค่าความส่องสว่างภายในทุ่นจำลอง เพื่อทดสอบแสงกระจา	140
5.9	เปรียบเทียบค่าความส่องสว่างแลงตรงจากช่องเปิด เมื่อทดสอบด้วยหุ่นจำลองและ	144
	โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แนวกึ่งกลางช่องเปิด	
5.10	เปรียบเทียบค่าความสว่างสะท้อนกระจาย เมื่อทคสอบด้วยหุ่นจำลอง และ	145
	โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แนวกึ่งกลางช่องเปิด	
5.11	ค่าความสว่างสะท้อนกระจาย(Indirect Component) เมื่อทดสอบด้วยหุ่นจำลอง	146
	แนวกึ่งกลางช่องเปิด	
5.12	ค่าความสว่างสะท้อนกระจาย (Indirect Component) เมื่อคำนวณด้วยโปรแกรม	147
	คอมพิวเตอร์ แนวกึ่งกลางช่องเปิด	
6.1	กราฟิกแสดงการติดตั้งของโปรแกรม เข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์	150
6.2	กราฟิกแสดงการเตรียมเข้าสู่โปรแกรม	151
6.3	แสดงกราฟิกหน้าจอหลักของโปรแกรม	152
6.4	แสดงการใช้งานโปรแกรม เมื่อเลือกหน้าจอย่อยจากเมนู (Popup menu) หรือ	152
	ปุ่มเรียกคำสั่งแบบด่วน (Speed Button)	

สารบัญรูปกาพประกอบ (ต่อ)

รูปที่		หน้า
6.5	แสดงการสร้างหรือเรียกใช้งานไฟล์เดิมของโปรแกรม	153
6.6	แสดงการบันทึกข้อมูล และจบการทำงานของโปรแกรม	153
6.7	แสดงหัวข้อให้ความช่วยเหลือการใช้งานโปรแกรม	154
6.8	หน้าจอย่อยแสดงการป้อนข้อมูล วัน เดือน และเวลา เพื่อกำหนด	155
	ตำแหน่งของควงอาทิตย์ 	
6.9	หน้าจอย่อยแสดงการป้อนข้อมูลทิศทางช่องเปิด และการคำนวณหา ความสว่างภายนอก	156
6.40		156
6.10	หน้าจอย่อยแสดงการนำข้อมูลความสว่างที่ได้จากการคำนวณมาแทนที่	157
6.11	หน้าจอย่อยแสดงการป้อนข้อมูลในส่วนของขนาดห้อง ขนาดช่องเปิด ตำแหน่ง ช่องเปิด และตำแหน่งที่ต้องการทราบความสว่างภายใน	157
6.12	หน้าจอย่อยแสดงการป้อนข้อมูลค่าการสะท้อนแสงภายในห้อง ในส่วนของเพดาน	158
0.12	หน้า และพื้นห้อง	136
6.13	แสดงการป้อนข้อมูล ค่าการส่องทะลุผ่านของวัสดุและลักษณะของช่องเปิด	159
6.14	หน้าจอย่อยแสดงการป้อนข้อมูลสภาพบรรยากาศ	160
6.15	หน้าจอย่อยแสดงการป้อนข้อมูลอุปกรณ์ ป้องกันรังสีแสงอาทิตย์ตรง ด้วยมู่ลี่	161
6.16	หน้าจอย่อยแสดงการป้อนข้อมูลช่องแสงบนหลังกา	162
6.17	หน้าจอแสดงผลการคำนวณคั้วยวิธีลูเมน	163
6.18	แสดงผลการดำนวณด้วยกราฟความส่องสว่างภายใน (Daylight Curve)	164
6.19	แสดงผลการคำนวณช่องแสงบนหลังคา ด้วยวิธีลูเมน (Lumen Method)	165
6.20	แสดงผลการคำนวณปริมาณแสงธรรมชาติ บนต่ำแหน่งที่ต้องการ	166
	ด้วยวิธี สกายแฟกเตอร์ (Sky Factor)	
6.21	แลดงหน้าจอการป้อนข้อมูลที่มีช่องเปิดมากกว่าหนึ่งช่องเปิด(Multi-level window)	167
6.22	แสดงหน้าจอการป้อนข้อมูลของคอนโทรล บล็อก (Control box)	169
6.23	แสดงหน้าจอการใช้งานค่ำสั่ง Daylight Map	170
6.24	แสดงหน้าจอการใช้งานคำสั่ง 3D Analysis Graph	171
6.25	แสดงหน้าจอการใช้งานกำสั่ง Graph area analysis	172
6.26	แสดงหน้าจอการใช้งานคำสั่ง Area Analysis	173
6.27	การเปรียบเทียบการใช้พลังงานไฟฟ้า ระหว่างอาคารที่มีการล่องลว่าง	174
	และไม่มีส่องสว่างด้วยแสงธรรมชาติ ภายในอาคาร	
6.28	แสดงหน้าจอเพื่อตรวจสอบข้อมูล ที่ใช้ในการคำนวณ	175
6.29	แสดงหน้าจอดารางข้อมูล ที่ใช้ในการคำนวณ	175

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
4.1	แสดงขั้นตอนการประยุกต์การใช้แลงธรรมชาติ ในการออกแบบอาดาร	56
5.1	แสดงโครงสร้างขั้นตอนการทำงานของโปรแกรม	109
5.2	แสดงลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ	110
	ด้วยวิธี Lumen Method และ Sky Factor	
5.3	ขั้นตอนการทำงานของโปรแกรมในส่วนการคำนวณ ความส่องสว่างจาก	117
	ช่องเปิดด้านข้าง ด้วยวิชีลูเมน	
5.4	ขั้นตอนการทำงานของโปรแกรมในล่วนการคำนวณ ความส่องสวางจากช่องแสง	120
	ด้านบนด้วยวิธีลูเมน	
5.5	ขั้นตอนการทำงานของโปรแกรมในส่วนการคำนวณ ความส่องสว่างจากช่องเปิด	123
	ด้านข้าง ด้วยวิชี สกายแฟกเตอร์	
5.6	ขั้นตอนการทำงานของโปรแกรมในการคำนวณความส่องสว่างจากช่องเปิด	129
	ด้านข้างด้วยวิธีสกายแฟกเตอร์ มากกว่าหนึ่งช่องเปิด	
5.7	แสดงรายละเอียดขยายขั้นตอนการคำนวณในส่วนของ การคำนวณแต่ละช่องเปิด	131
	(Calculating Panel)	
6.1	แสดงขั้นตอนการทำงานของโปรแกรม	149
7.1	ค่าความส่องสว่างแสงตรงจากช่องเปิด (เปอร์เซ็นต์)	178
7.2	ค่าความส่องสว่างแสงสะท้อนกระจายภายในอาคาร (ค่าการสะท้อนแสง 80,60,40)	179
7.3	ค่าความส่องสว่างแสงสะท้อนกระจายภายในอาคาร (ค่าการสะท้อนแลง 70,50,30)	180
7.4	ค่าความส่องสว่างแสงสะท้อนกระจายภายในอาคาร (ค่าการสะท้อนแสง 50,30,10)	180